

Chunka Pusaq Chunka Tawaqniyuq Chaypa Pakasqa Willakuynin - Yupay Chunka Kimsaqniyuq

Número Trece

Jeff Pippenger

2026-05-28

Petrusqa, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa ñawpaq unancha kaspa, 2026 watapi Paniumpi sayashan, 2020 wata, julio killapa 18 p'unchawninmanta llulla willakuyta allinchaypaq llamk'ashan. Chayman hina llamk'asqanqa tupakun Josías Litchpa 1840 wata, agosto killapa 11 p'unchawninmanta allinchayninwan, hinallataq Samuel Snowpa 1844 wata, octubre killapa 22 p'unchawninta riqsichisqanwan. Litchpa allinchayninqa ñawpaq angelpa willakuyninta kallpachasqa, Snowpaqtaq iskay ñiqin angelpa willakuyninta kallpachasqa. Ñawpaq hinallataq iskay ñiqin angelkunapa willakuyninkuna kallpachasqa kasqanqa kinsa ñiqin angelpa willakuynin kallpachakuyta rikch'achin. Ñawpaq kaqpa hinallataq iskay ñiqin kaqpa ima kasqankunapas kinsa ñiqinpi rikuchikun huk huñusqa kasqan hina, hawamanta llaquy willakuywan, hinallataq chunka sipaskunamanta yachachikuypa chawpi tuta waqyakuynin ukhu willakuyninwan kуска.

Profecíapa kimsa kutin rurayninpi, ñawpaq kaqpas kinsa kaqpas, qallariyninwan tukukuyninwan kashaqtin, kikiñanman rikch'akuq rasgokunata apamunqaku. Chayraqmi huk wawqi rikuchirqan iskay chunka Revelation qillqapa isqun kaq kapitulumanta ñawpaq llaquywan tupaq achka cheqaqkunata; chaykuna, Alfa y Omega nisqa kamachiy ukhupi churakuspa, Revelation chunka hukniyuqpa “pacha kuyuy” nisqanmanta huk aswan ukhu chanin willakuyta reqsichin. Estados Unidos llaqtapi domingo kamachikuyqa chay “pacha kuyuy”mi, mayqinchus ñawpaqta hunt'akurqan Francia hatun tikraypi, Franciaqa chunka nacionkuna ukhupi huknin kashaqtin, chaykunaqa Daniel qillqapi pagan Roma profecía nisqa wakichisqanman huñusqa karqanku, chaymanta urmachisqa karqan. Chayraykum chunka hukniyuq capítulo nin: llaqtapa chunka kaqmanta huknin urmarqan.

Chaylla horallanmi hatun allpa kuyuy karqa; llaqtap chunka huknin partin urmaykurqa, chay allpa kuyuy pichaqtaq qanchis waranqa runakuna wañuchisqa karqaku; puchuqkunataq mancharisqa kaspanku hanaq pacha Diosman yupaychayta qorqaku. Apocalipsis 11:13.

Kay versiculomanta qhipata, kimsa kaq ñak'ariypa Islamnin chayamun.

Iskay ñak'ariyqa pasañam; qhawariy, kinsa kaq ñak'ariyqa utqaylla hamushan. Apocalipsis 11:14.

Ñawpaq puriqkuna suyarkanku “kimsa ñak'ariy” iskay ñak'ariymanta chaylla qatiq hamunanpaq; ichaqa “utqaylla” nispa tikrasqa simiqa nin usqhaymanta, mana yuyasqaymantapas hamuyta, chaymi Islam-pa manchachiq qipllay ataqikunapaq sutinchasqan kasqa. Kimsa ñak'ariyqa manam 22 de octubre de 1844 p'unchawpiñachu hamunan karqa, imaynachus ñawpaq puriqkuna

yuyarqanku; aswanpas, chay hamuspanqa “usqhaymanta, mana yuyasqaymantapas” pasan karqa, imaynachus 9/11-pi karqan, chayhinataqmi qallariyninta señalan pachak tawa chunka tawayoq waranqa runakunapa sellasqankumanta, mayqinchus tukukun domingo kamachiypa allpata kuyuchiy manaraq chayamushaqtin.

“Domingu qhichwa kamachiy” nisqap “allquy”qa “allpa” animalpa chukchuyayninmi, hinaspa 9/11 chayamuptinqa, Hermana White sut’incharqan Señorqa hatarimuspa “manchayta allpata chukchuchinampaq” nispa. Sellakuy qallariypiwan tukukuyninpipis, allpa animalqa chukchuchisqa kachkan, chayrayku “hatun allquy.”

“Kaytaqa mana hayk’aqpas nirqanichu. Nirqani, chaypi hatun wasiwasikuna huk patamanta huk patakama sayarichkasqankuta qhawarispa, ‘Ancha manchay rikch’aqkuna ruwakunqaku, Señor allpata sinchita chukchichinampaq hatariptin! Chaypim Apocalipsis 18:1–3 nisqampi simikuna hunt’akunqa’.” Review and Herald, julio 5, 1906.

Señorqa “hatarin” imaymana dispensacional llamk’ayninpi hukman tikray kaptinmi, hinaqa karqan Estebanta rumikunawan maqaspa wañuchiptinku 1844 watapi octubre killapa 22 p’unchawninpi, wañuqkunapa taripaynin qallarisqanpacha. Kawsaqqunapa taripaynin 9/11 p’unchawpi qallarisqanpim Señorqa yapamanta hatarirqan, hinaspan allpapa uywanta chukchuchirqan, imaynan ruwanqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellospa tukukuyninpi, dispensacional llamk’ayninta Iglesiasmanta huk qhatinman tikraspa, Babiloniapiraq kaq huk law ovejankunaman.

Wawqi Danielpa tarisqanqa ñawpaq ñak’ariypa kayninmanta, chaymi chunka hukniyuq t’aqapi “hatun allpachakuy” nisqapa willakuyninwan tinkun, hinallataq historiapaq hina, ñawpaq puriqkunapa yachayninwanpas, mayqen historiatachus ñawpaq ñak’ariyta hunt’achirqan chayman hina.

Hinaspan ángel waqyamurqan, hinaspan rikurqani huk qoyllur hanaq pachatamanta urayamushasqanta kay pachaman; paytataq qosqaq karqan uku-uku t’uqupa llavinta. Paytaq kicharirqan uku-uku t’uquta; hinaspan t’uqumanta qosñi llusqsimurqan hatun hornopa qosñin hina; t’uqupa qosñinraykun intipas wayrapas tutayarqun. Hinaspan qosñimanta saltakuna llusqsimurqan kay pachaman; paykuna-manpas atiy qosqa karqan, imaynatachus kay pachapi alaqakuna atiyniyoq kanku hina. Hinaspan kamachisqa karqanku mana ñak’achinankupaq kay pachapa q’urta, nitaq ima q’omer kaqta, nitaq ima sach’ata; aswanqa chay runakunallata, pichus urqunkupi Diospa sellonta mana hap’iqkuna kanku, paykunallata. Apocalipsis 9:1–4.

Ñawpaq puriqkunaqa allinta kay versículokunata churakurqanku chay historiapi, mayqanmi Mohammedta qallariychirqan, payqa paqarirqan 570 watapi, ayllukunata hukllachasqa 606 watapi, ñawpaq revelaciónninta chaskirqan 610 watapi, Medina llaqtaman ripurqan 622 watapi, maqanakuynta qallariyrqan 624 watapi hinaspa wañurqan 632 watapi. “Mana tukukuq ukhu” proféticamente sut’inchan Satanaspa musuq rikch’akuyininta, ichaqa Mohammedqa Arabia llaqtapi qallariyrqan, chayqa sutisqapas kachkan “mana tukukuq ukhu” nisqa, hatun chunkaq chunkaq ch’aki hallp’akuna rayku.

Muhammadqa qhapaq willakuy qhapaq rey tukurqan, icha sutichasqa kasqan hina, “atiyniypi hap’iq” nisqa, 606 watapi, imaraykuchus Kaabapa “yana rumi” esquina rumin kutichiya pichus saqenman chaymanta llakikuypi kasqanku tukuy ayllukunapa ch’aqwayninta allinchakurqan. Kaabaqa cubo rikch’aq wasim (chayrayku “Kaaba” sutiqa, arabi simipi “cubo” nin), hatun Mezquita Mecapa chawpinpi, Arabia Saudita llaqtapi, tarikun. Sayayninqa 43 pies hina kachkan, anchonñataq 11 pies, largonñataq 10 pies, granitowan marmolwan ruwasqa, hinaspa yana seda hina algodón tela p’achasqawan pakasqa. Kaabaqa Muhammadmanta ñawpaqtaña karqan, hinaspa islam yupaychay yachayman hina, qallariyninpi Abrahamwan churin Ismaelwan huk sapa Diospaq (Allahpaq) yupaychana wasi hina ruwasqa karqan. Achka pachak watakunata qhipaman, wakakunawan hunt’asqa tukurqan, hinaspa arab ayllukunapa pagan yupaychana wasi hinam llamk’achisqa karqan.

Kaabaqa Islam pacha qaylla espiritual chawpinmi—huk sapa, ñawpa wasim, mayqinchus huklla Diospi iñiyta, hukllachasqa kayta, Abrahammanta hamuq iñiypa Islamwan tinkuyninta unanchan. Musulmán runakunaqa mana cheqaq simipi “Diospa wasin” hinachu qhawanku, aswanpas yupaychaypaq Diospa churakusqan chawpi nisqa hina. Mohammedpa ruwasqankuna, Kaaba thuñisqa kasqan pacha, chaymantataq wakmanta sayarichisqa kasqan pachapi, chaykunapim paypa pusaynin qallarín.

Huk unu para lluklla unu llusqisqan Kaabata waqllirqan, hinaspan Quraysh ayllu musuqmanta sayarichirqan. Yana Rumi (Hajar al-Aswad) kutichispa k’uchunman churana pacha chayamuptin, sapa ayllukuna mayqenpa chay yupaychasqa kayta hapananpaq kasqanmanta churanakuyta qallariqkanku. Rimanakurqanku: qhipa yaykuq runa chayta kamachinqa, nispa. Chayman Muhammad yaykurqan, hinaspan chay churanakuyta yuyaysapa allinwan tukuparqan: Yana Rumita huk llikllaman churarqan, sapa ayllumanta huk rantin runata huñurichispa kuskalla oqarichirqan, kuskalla apachirqan, chaymantataq pay kikin maypichus kanan kasqanman churaykurqan. Kay ruwaymi Makkah llaqtapi runakuna ukhupi hatun yupaychayta qowarqan, hinaspa Al-Amin (“Iñisqa”) sutita hap’ichirqan. Kayqa achka pacha yupayninkunapi sut’inchasqa huk hatun ñawpaq-profeta pachasqa ruwaykunamanta hukninmi. “Yana Rumi”qa Mohammedpa churakusqan kallpacha rumim karqan, paymi Islampa qhapaq profeta kamachiqnin. Yana kallpachaq rumiqa Cristopa (cheqaq kallpachaq rumi) sut’i llullakuy-masinta rikuchin, hinaspa idolokunapa yaykuchisqa watakunamanta qhipaman Kaabapa wasinpa ismuyasqa kayninpas Mohammedpa raykun allinchakurqan.

Quraysh ayllukuna Hudaibiyah rimanakuyta p’akiptinku qhipaman, Muhammadqa Meccaman purirqan chunka waranqa hina musulmán soldadokunawan. Llaqtataqa aslla maqanakuyllawanmi entregakurqan. Chaymanta Muhammadqa Kaabaman yaykurqan, ukhunpi kaq kimsa pachak suqta chunka idolokunata tukuchirqan, hinaspataq chay waqaychana wasita huk sapa Diospa (Allahpa) yupaychananman musuqmanta qusparqan. Chhaynapi, Islampa rey Muhammadqa esquina rumi churayta qallariq karqan, hinaspataq templota idolatríamanta picharqan.

Apocalipsis libropi mana tukukuq ukhumantamanta lloqsimuq kimsa atiyiniyuqkuna kanku, chay kimsanmanta sapaqninpas llulla Cristota rikuchin. Satanásqa, dragónqa, Ancha Hanaq Dios hina kayta maskan, paypa trono patapi tiyayta hinaspa paypa iglesianpi kayta.

¡Imaynataq hanaq pachamanta urmamurqanki, Lucifer, paqarinapa churin! ¡Imaynataq allpaman urmachisqa karqanki, suyukunata kallpannaqachiq! Sonqoykipi nirqanki: Hanaq pachaman wicharisaq, Diospa qoyllurninkunamanta aswan hanaqman tiyanayta hatarichisaq; huñunakuy orqopi tiyasaq, chiri lawpa kinrayninpi; puyukunapa patanman wicharisaq; Ancha Hanaq Kaqman rikch'akuq kasaq. Ichaqa uku pachaman uraykachisqa kanki, t'uqupa kinrayninkaman. Isaías 14:12–15.

Mana uywaq pampa ukhumantan llusqsimurqan Apocalipsis chunka hukniyuqpi, hinaspataq catolicismoq salqa uywanqa mana wañuy atiy nanaynin hampisqa kaptin uywaq pampa ukhumantan wicharimun.

Rikch'ayta qhawarqanki chaymi karqa, kunanqa manañam kanchu; ukhupacha mana tukukuq t'uqumanta wicharinqa, hinaspataq chinkayman rinqa. Kay pachapi tiyaqkunaqa muspharinaku, paykunapa sutinkunaqa manam qillqasqachu kawsay libropi kay pachapa gallariyninmanta pacha, rikuspankutaq chay rikch'ayta, mayqinchus karqa, manaña kanchu, chaywanpas kachkanraq. Apocalipsis 17:8.

Catolicismoq uywasqan animalqa Inti punchaw kamachiypi, kimsa hukllachasqa huñu churasqa kaptin, kay pachapa tronomman wichariq. Dragón hina, Catolicismoqa Dios kasqanta niyku, imaynachus Pablo allinta riqsichirqa hina.

Ama llullaqchu pipas imaynamantapas: chay p'unchayqa manam hamunqachu, ñawpaqta mana wiñay simimanta witikuy hamuptin, hinaspa hucha runa rikuchisqa kaptin, chinkaypa churin; paymi Dios nisqa tukuy imapaqpas, utaq yupaychasqa tukuy imapaqpas contran sayan, hinaspa pay kikinta aswan hanaqman oqarin; chhaynaqa Dios hina Diospa templonpi tiyaykun, kikinta Dios kasqanta rikuchispa. 2 Tesalonicenses 2:3, 4.

Amaru hinallataq, catolicismopa uywanta anticristom, iskayninkutaq Diostukuspa willakunku, chaymanta iskayninkupa qhipa chinkayninku Bibliaq testimoniowanmi t'inkisqa kachkan; amarutaq ukhu pachaman uraykuchisqa kachkan, uywataq chinkaypa churinmi. Chinkayqa qhipa tukukuq chinkaymi.

Anticristopa hanaq pachaqpi qallarisqan hatariyninta ruwananpaq munasqanmanta kallpachakuyqa mana kasukuy wawakunapi llamk'aspalla kanqa. Testimonies, volume 9, 230.

Roma llaqtapa papannintañam kay pachapi apamurqa chay kikin ruwayta, imaynachus hanaq pacha cortekunapi apasqa karqa tutayaypa príncipeqninta qarqosqa kananpaq manaraq chaymanta ñawpaqta. Satanásqa hanaq pachapi Diospa leyninta allinchayta maskarqa, hinaspataq paypa kikin allichasqanta churayta munarqa. Payqa Kamasqenpa juicioyninmanta aswan hanaqmanmi paypa kikin juicioyninta oqarirqa, hinaspataq Jehovápa munayninmanta aswan hanaqmanmi paypa munayninta churarqa; chay hina ruwaywanqa Diosqa pantayniyuq kasqantam yuyayman apamurqa. Papapas chay kikin ñantam hapin, hinaspataq paypaq mana pantayniyuq kayta nispa, Diospa leyninta paypa kikin yuyayninman hina tupachiyta maskan, hanaq pacha, kay pachapa Señorpa estatutonkuna hinaspa kamachikuyninkunapi rikusqan pantasqankunata allinchayta atisqanmanta yuyaspa. Kay hinaqa sut'itaq kay pachaman nin: Qankunamanmi Jehovápa leyninkunamanta aswan allin leykunata qosqayki. ¡Ancha hatun

p'enqaymi kayqa hanaq pachapa Diosninpaq! Signs of the Times, November 19, 1894.

Islammpas, qanchis pachak watakunapa historiankupi Mohammedwan rikuchisqa, tukukuq mana tukuy atawmanta lloqsimurqa, Mohammedman qusqa llave muyuchisqa kaptin. Uqtu kicharisqa kaptin, “q’usñi” lloqsimurqa intita hinallataq wayrata tutayayachiq. Ñawpaq puriqkuna allinta reqsirqaku, uqtu kichaq “llave” nisqaqa Nínive maqanakuy kasqanta.

Apocalipsis qanchis pusaqniyuq t’aqapi isqunniyuq kaqpa ñawpaq kimsa versikulunkunaman haykupteq, profeciapa kinsa kutin rurasqanpa contexto-pi, tariyku chay versikulukunapa profétika rasgokuna, ñawpaq ay kaqta rikuchiq, hatun allpa chukchuypi “utqaylla” chayamuq kinsa kaq ay-paq profétika rasgokunatapas ejemplar hina rikuchisqanta. Domingo p’unchaw kamachikuyqa Nínive maqanakuywanmi rikuchisqa kachkan.

Pedroqa Nashville llaqtaman ninakuruq q’umir nina-rumikunamanta llulla willakuyta allinchaspa kutichinapaq umalliqmi, hinaspan reqsinmi Ellen Whitepa Nashvilleman ninakuruq q’umir nina-rumikunamanta waqyasqanpa cheqan rurasqan qallariynin kasqanta “waranqa llaqtakunapa thuñichisqa kayninpaq, idolatriaman casi hunt’asqa qochasqa kasqankumanta.”

Nashville llaqtapi nina kurukunaqa siudadakunaman hamuq huk pacha tukuy mana allin thuñichiya qallariyninta señalan, chaynallataq pisi tutamanta waqyay willakuypa qallarintapas señalan. Chay willakuyqa Islammanta mana suyasqa maqanakuywanmi qallarín, chay pachataq tukukun hatun pacha kuyuyqi Islammanta mana suyasqa maqanakuywanmi. Pisi tutamanta waqyay willakuy willakusqa pachaqa pachak tawa chunka tawa waranqa sellasqa kaqkunapa sellakuy pacha tukukuynta señalan; chay pachaqa 9/11 p’unchawpi Islammanta mana suyasqa maqanakuywanmi qallarisqa karqa.

Chayqa pachak tawa chunka tawa waranqa sellasqa kayqa qallarín Balaamwan asnuwan rikuchisqa siq’iman hina, maypichus kimsa maqanakuykuna kashan, chaykunaqa domingo kamachikuypi tukukunku; ichaqa iskay kaq mana suyasqa maqanakuyqa 2023 wata, octubre killapa 7 p’unchawninpi ñawpaq hatun sumaq allpaman hamuq maqanakuytapas, hinaspa Nashvillepa nina rump’ukunapipas hap’in. Llapa siq’ikunaqa hukllata rimanku, hinaspa Pedroqa entiendenmi kay cheqaqkuna kichasqa kayninta, chaykunaqa allpa pichanawan runa ch’iqnisqa k’anchay rumi-kunata huñuspa kajonman wikch’uykusqan hina rikuchisqa kaspas, Judá ayllumanta Leónpa llamk’aynin kasqanta.

Judá ayllupa Leónninmi ricuchin Pedroq Nashville llaqtapi allinchasqa willakuynin pachak tawqa chunka tawa waranqa sellaqakunapa qhipa pacha tiempopi kasqanta; chayqa Daniel chunka hukniyuq capítulo, tawa chunka versículopi pakasqa historiapi rikuchisqa kachkan, astawan sut’itaq chay mismo capitulopa chunka hukniyuqmanta chunka pisqayuqkama versículokunapi rikuchisqa pakasqa historiapa rakinpi. Chay versículokunapiqa, Raphia maqanakuywan Panium maqanakuywanmi pusanku chunka suqta versículopi Domingo kamachikuykama, chaymi Actium maqanakuywan rikuchisqa kachkan. Panium maqanakuy Actium maqanakuywan Domingo kamachikuypi tinkukuptinqa, Nineveh maqanakuyypas yapamanta kutichisqa kachkan.

Islampa reyyinin Mohammedman qosqan “llave”, sut’in mana Islampa karakterllanachu, aswanpas Nineve maqanakuywan señasqa chinkachiypa llaqtanpas. Reypa sutinqa “hebreo simipi Abadón nisqa,” hinaspa “griego simipipas sutinmi Apollyon.” Griego hinaspa hebreo simikunaqa Antiguo hinaspa Nuevo Testamento-kunata reqsichinku, hinaspa yachachiwanchikmi Abadón nisqaqa “chinkachiypa llaqtan” kasqanta, Apollyon nisqataq “chinkachiq” ninanta. Apocalipsis qanchisqon ñiqin t’aqapa chunka hukniyuq versiculonpi, Islampa patanpi kaq reymi Mohammed, ichaqa chayqa “ukhu tukukuyniyuq t’uqupa angelnin” nisqapasmi, chaymi Satanás. Imaynatachus papaqa anticristo kasqa Satanásqa allin makinan hina kay pachapi, chaynallataqmi Mohammedpas Satanáswan chiqap kamachisqa, ukhu tukukuyniyuq t’uqupa angelninwan.

Domingo leypi, kimsa kuti huñusqa tinkuyqa kay pachaman kallpachisqa churasqa kachkan, hinallataq 1798 watapi papadoman churasqa wañuy apaq ch’akiyqa, chaymi tutayaq pacha tukukuyninta riqsichirqa, hampisqa kachkan. Chay wañuy apaq ch’akiy hampisqa kaptin, tutayaq pacha iskay kaq mit’a chayamun; hatun allpachakuypi, mayqinchus domingo leyi kasqa, Islamqa llaveta muyurichin, hinaspa qosñi, hina huk hornomanta lloqsisqayna, intita ch’askakunatapas pakaykun, tutayay kutimunqanrayku. Nínive maqanakuyqa domingo leypi yapamanta ruwaykusqa kachkan, payqa llave kasqanrayku, mayqinchus tutayay iskay kaq mit’ata apamun. Chaypi llaqtantin kachkan apostasiamanta qatinqin llaqtantin chinkay. Chaypi “active despotism” hunt’asqa kamachiywan apaykachakun, imaraykuchus Nínive maqanakuypi Islampa qosñin intiwan ch’askakunatapas tutayachiqqa nina rawraq hornoina kasqanrayku. “Nina rawraq horno” nisqaqa Abrahamwan Diospa rimanakuyninpi huk ima kaptinmi.

Chaymanta pasasqa, inti yaykupuqtin, tutayaqtaq, qhawariy, qosñiyuq hornolla, nina rawraykachaqa chay rakisqa aychakunapa chawpinta pasaq. Génesis 15:17.

Q’usñiyuq hornuqa, Abrampa rimanakuy haywarisqankuna chawpinpi pasaspa, chunka kimsayuyq versiculopi nisqapi rikuchisqa Egiptopi watasqa kayta reqsichirqa.

Hinaspan Abramta nirqa: Cheqaqtapuni yachay, miraynikiqa mana paykunay kaq llaqtapin huk llaqtayuy hina kachkanqa, paykunatataq servinqa; paykunataq ñak’arichinqaku tawa pachak watakuna. Génesis 15:13.

“Ruphachisqa hornu”, hina Daniel qillqap kimsa kaq kapitulumpi Nebucodonosorpa hornun hina, wata-sqa kayta, kamachisqa uyariyta ima sut’inchin; chaymi karqa Sadrac, Mesac, Abed-negopa kasqa.

“Ichaqa ñanpi churasqa kasqankuman hina hatun muyuriyninkupi puriq qoyllurkunahina, Diospa yuyayninkunaqa mana utqaychaytapas yachanichu, mana qhipaytapas. Hatun tutayaypa unanchaqninkunawan, qosñiyuq hornowanpas, Diosqa Abrahamman rikuchirqa Egiptopi Israelpa watukusqanta, hinaspataq willarqa paykunapa chaypi tiyakuyninku tawa pachak wata kananpaq. ‘Qhepamanqa,’ nispa, ‘llapa qhapaq kayninta apakuspa llusqsimunqaku.’ Génesis 15:14.” El Deseado de Todas las Gentes, 33.

Ichaqa Señorqa qankunata hap’ispa, fierromanta hornomanta, chayri Egiptomantapuni, urqhomusurqa paypaq herenciapaq llaqtan kananpaq, kunan p’unchaw hina. Deuteronomio 4:20.

Intichá q'uchu, intiwan killawan tutayachiq, pichqaqnin Nineveh maqanakuy pichqan muyuchisqa kaptin, sut'inchanmi chay qatiykachayta, Domingo kamachiypi cheqaqtapuni qallariqta. Chhaynaqa, tutayaq p'unchaykunapa pacha qatiykachayninqa yapamantanmi ruwakapun. Ñawpaq kamachiqkuna allintan riqsirqaku Nineveh maqanakuyqa “llave” kasqanta, mayqinchus Islamta profecía willakuypi yaykuchirqan ñawpaq ay payasqa hina 627 watapi. Chay maqanakuqqa Roma llaqtawan Persia llaqtawanmi karqan, hinaspataq Roma llaqtapa atipayninta rikuchirqan, ichaqa chayqa imaynachus sutichasqa “Pyrrhic victory” nisqa hina karqan. Huk atipay, atipaqpapas cheqaqpi wakllichiq. Chay rimayqa hamun Epiro llaqtamanta rey Pirropa atipayninmanta. Romanokunawan iskay maqanakuyman qhipa (Heraclea 280 BC watapi, Asculum 279 BC watapi), payqa romano soldadokunata atiparqan, ichaqa kikinpa askha soldadokunamanta hatun rakita chinkachirqan. Ñawpa willakuy hinaqa, chaymantan nirqan: “Huk kutitaq kayhinata atispaqa, chinkasqañam kashanchik.”

Nínive waqayqa Romaqpaq huk allin yuyaychasqa atipay karqan, ichaqa tukusqanmanta qhipaman mana Roma nitaq Persiaqa atinyiyuqchu karqanku Islampa maqanakuy llalliq puririyininta allinta hark'ayta. Persiaqa Estados Unidos-mi, Romaqa papado-mi kunan p'unchawkunah hunt'asqapi Nínive waqaymanta. Medo-Persia, iskay waqrayuq atinyiy hina, Estados Unidospa iskay waqrayuq atiyininta reqsichin. Domingo kamachiypi Estados Unidosqa huk waqra sapaqmi, imaraykuchus domingo kamachiyman pusaspa uywaq siq'isqan rikch'aynin ruwasqaña kashan, chay ruwasqaqa iskaynin waqrakunata hukllaman huñuywanmi kasqan. Daniel pusaqniyuqpi iskay waqrakuna kanku Medo-Persia Qhapaq Suyuta reqsichiq, hinaspa Persiaq waqranqa qhipata sayarimurqan.

Chaymanta ñawiykunata oqarirqani, qhawarirqanitaq; hinaspa qhaway, mayu ñawpaqpi huk urqu oveja sayasharqan iskay waqrayuq; iskaynin waqrakunataq hatun karqan; ichaqa huknin hukninmanta aswan hatun karqan, aswan hatun kaqtaq qhipallata riqsirisqa karqan. Daniel 8:3.

Estados Unidospa iskay waqran republicanismopa Protestantismopa hukllam tukunku, iglesiawan estadowan huñunakuspa animalpa rikchayninta rurasqankupim. Chay rurasqa llapan hunt'asqa tukupun, domingo kamachiypi animalpa señalen churasqa kasqan kallpachasqa kaptin. Kaymi reqsichin Estados Unidosqa domingo kamachiypi sapa Persia kasqanta. Persiataqa Roma atipaykurqan Nínive maqanakuypi. Imayna Romaqa Persiata atiparqan chayqa historiapi ancha allin reqsinaqa, Heraclioq rurayninkuna rayku, paymi Romaq emperadornin karqan.

Sasachakuspa nisqapi, Heraclioqa mana chiqan rikuchisqa ñawpaqman riq maqanakuyta ruwaspaqa, huk musphachiywan atipanakuyta ruwarqa. Chay musphachiyta hunt'ananpaq ruwasqankunaqa historiapi qillqasqa kachkan. Chay musphachiyqa chiraw pacha maqanakuyta akllasqanwanmi qallarín, imaraykuchus chay ñawpaq p'unchaykunapi chay hina ruwanakuyqa mana yachakuypaqchu karqa; ichaqa mana chayllapichu tukukurqa. Heraclioqa 627 watapi setiembre killapa chawpinpi urqu llaqtakunamanta norte cheqninmanta (Armenia urqu pata cheqninmanta) yaykurqa. Mana suyasqa ñananta hap'ispa urayman chiqanta Persiaq hatun llaqta Ctesiphonman rinanpaqqa, aswan hatun muyuriyta ruwaspa sureste cheqninman purirqa, tinkuy suyu patakunata qatirispá (kunan p'unchay Turquía-Irán tinkuy muyupi hina). Chaymanta surman hinaspa oeste cheqninman kutirispá, 627 watapi diciembre killapa 1 ñiqin p'unchayninpi Great Zab mayuta chimpanqa. Chaymi soldadokunanta churaykurqa Nineveh pampapi (Tigris mayuq inti

lloq' e bankonpi), ñawpaq Nineveh llaqtapa thuñisqan qayllapi. Kay kuyuyqa Persia soldadokunaman tupaqa surmanta nortemanmi karqa—Persiakuna mana suyasqankuman t'aqaw. Paykunaqa suyarqanku Ctesiphonman urayman kallpachakuspalla rinanta. Chayqa Persia kamachiq Rhahzadh-ta mana wakichisqallata tariparqa hinaspa Heracliota qatiq rinanpaq mana allin hallp'aman apamurqa. Chaymi Romanokunaman saqerqa Nineveh qaylla pampakunapi maqanakuy pampa akllanankupaq. Chay purichiyqa hark'arqa Romanokuna Persia soldadokuna chawpipi wisq'asqa kanankuta, hinaspa munasqankuman hina llusqiy ñanta qowarqa. Chay p'unchay maqanakuy puyu hinaspa chiqap maqanakuy ukhunpi llullakuq kutirikuy taktika huñusqa kasqanrayku, achka musphachiy patakuna karqa. Kay sinchi sonqoyuq chiraw pacha yaykuy hinaspa Persia suyu ukhuman muyuriq flanqueo ñanqa Heraclioq aswan hatun awqanakuy atisqankunamanta hukninmi qhawasqa. Chayqa yanaparqa Persiaq atiy p'akichiya hinaspa unay awqanakuy p' Romanokunapa qhipa atipayninman sinchita yanaparqa.

“Nínivepa maqanakuyninpi, p’unchay paqarimuymanta chunka hukniyuq pachakama sinchita maqanakusqa kaqtin, is kay chunka pusaq estandartekuna, p’akiskasqa utaq llik’isqa kananpaq kaqkunamanta huklawpi, Persia runakunamanta qichusqa karqan; soldado masinkupaq aswan hatun rakinmi tukuy ch’uñusqa hina tukuchisqa karqan, atipaqkunataq (Roma runakuna), kikinkupa chinkachisqankuta pakaspa, tutaqa pampapi pasarqan. Asiriapa llaqtankuna, palaciokunapas, ñawpaq kutita Roma runakunapaq kicharisqa karqan.”

“Roma kamachiq apuqa manam kallpachasqachu karqan atipayninkunawan tarisqanrayku; chaypachallataq, hinallataq chay kikillan medioswan, Arabia llaqtamanta Saraceno runakuna achka achka, chay kikillan suyumanta langostakuna hina, purisqankupi yanayachaq, pantachiq Mohammedan yachachiyta mast’arispanku, usqhayllam Persia kamachiytapas Roma kamachiytapas llipirqusqanku.

Kay chiqqa nisqapi aswan hunt'achisqa rikch'ariyqa mana munasqachu kay p'unchawpaq, Gibbonmanta capituloq tukukuynin simikunapi qosqasqaman hina, maymantachus ñawpaq urqusqakuna hap'isqa kashan. “Heraclioq estandarten urapi atipaq huk ejercito rurasqa kaptinpas, chay mana natural kallpachakuyqa paykunapa kallpankuta ruwachinanmanta aswan tukuchisqaman rikch'akun. Emperador Constantinopla utaq Jerusalén llaqtapi atipayta raymichkaptin, Siria suyupa tinku kuchunpi huk mana reqsisqa llaqta Saracenos runakunap suwachasqan karqan, hinaspataq yanapaypaq ñawpaqman puriq soldadokunatapas kuskallamanta cuchurqusqaku,—sapa kuti kaptinpas mana ancha importante nisqa kaqmi kanman karqan, mana hatun tikraypa ñawpaq rimaynin kasqanraykuqa. Kay suwakunapa Mohammedpaq apostolesnin karqanku; paykunapa usqhay mana yuyayniyuq sinchi sonqonku ch'in pampa-manta llusqsimusqa karqan; hinaspataq reynadoyniq qhipa pusaq wata ukunpi, Heraclioqa Arabes runakunaman chinkachirqan chayllataq provinciaskunata, chaykunataqa Persas runakunamanta qespichisqan karqan.

“‘Qullqiwan llullakuywan kuisqa kallpachaypa espíritu, hanaq pachapi mana tiyayniyuq,’ kay pachaman kacharqaku. Mana tukukuq t’uquta kicharinapaqqa huk llavellam pisi kasqa, chay llaveqa Chosroespa urmayninmi karqa. Payqa Meccamanta huk mana reqsisqa llaqtayoq runapa cartanta pisipaq qawarisan llik’irparqa. Ichaqa ‘hatun k’anchaynin’ ukhumanta ‘tuta torre’ nisqaman urmaspa, maymanpas ñawi mana yaykunmanchu chayman, Chosroes sutinga

usqhayllata qonqayman pasanan karqa Mohammedpa sutinga ñawpaqman hamuqtin; killa ch'akichisqapas rikurirqanmi, qoyllur urmaynin kama hatarimuynta suyasqallata hina. Chosroesqa, llapa atipachiynin tukukusqan qhepanpi, imperiunta chinkachispa, wata 628-pi wañuchisqa karqa; hinaspa wata 629qa 'Arabia atipanakuywan,' hinaspa 'Mohammedpa qatinqinkunapa Roma imperiopa contranpi ñawpaq kaq maqanakuywan' reqsisqa kachkan. 'Hinaspa pichqa kaq angel waqra waqachirqan, hinaspa hanaq pachamanta kay pachaman urmaq huk qoyllurta rikurqani; paymanmi mana tukukuq t'uqupa llaven qosqa karqa. Hinaspa payqa mana tukukuq t'uquta kicharirqan.' Payqa kay pachaman urmarqa. Roma imperiopa kallpan tukukuptin, hinaspa Inti lloqsimuyipi hatun qhapaq rey tuta torrenpi wañusqa siriyaptin, Siria linderokunapi huk mana reqsisqa llaqtata saqueoyqa 'hatun muyupakuywan paqarinanpaq ñawpaq willakuy' karqa. 'Saqueador runakunaqa Mohammedpa apostolninkunam karqaku, hinaspa paykunapa manchakuy mana yachaq sinchi kallpankuqa ch'in pampa ukhumantam lloqsirqan.'” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 495–497.

Nínivepa maqanakuyinmi rikuchin kunan pacha Romata, domingo kamachiypi Estados Unidos-ta atipaykuchkaptin; ichaqa chay atipayqa pyrrhic atipaymi, imaraykuchus Roma contra huk ñawpaqman puriq taripayqa qallarin domingo kamachiyllapim.

Chosroesqa Persia hatun qhapaq suyupa uman karqan; chayrayku Persia, Estados Unidospa urmayninta domingo kamachikuypi rikuchispa, Biblia willakuypa qhichwa suqtaq qhapaq suyupa urmayninpi mana tukukuq t'uquta kicharinapaq llave kasqa. Chayqa Daniel chunka hukniyuqpa versículonkunapi chunka suqtayuq, kimsa chunka hukniyuq, tawa chunka hukniyuqpi kaq domingo kamachikuyta rikuchin, hinaallataq Apocalipsis chunka kimsayuqpa versículo chunka hukniyuqpiwan.

Qhawariychis puriq runa Stephen Haskellpa rimayninkunata chay kikin versículokunamanta hinaspa willakuy ñawpaq pacha historiaanta:

Arabiakunata, icha saracenokunataqa, kay pachapiqa manam hayk'aqpas ima kallpachakuyniyochu karqanku. Llaqtakunapa historianakupiqa, ch'in pampapi libre runakunaqa casi mana reparasqa hina pasaku karqanku. Mahomaq yachachikuyninqa ch'eqesqa ayllukunata hukllachirqan, hinaspan nacionkunata atipačkuna hina lloqsichirqan. Utaq saracenokunapa makinkunawan usqhayllas mirasqanqa, hatunmantaqa, romanokuna chaymanta Chosroeswan, musuq Persia imperiopa umalliqninwan, awqanakusqankuraykum karqan. Kay awqanakuyqa qhipaqa urmayninta apamurqan. Musuq Persiaqa perqahina hark'a karqan, Mahomaq atiyinta sayachispa; ichaqa chay atiq urmaqtin, hark'aqa chinkarqan, “mana tukukuq t'uqu” kichasqa karqan, hinaspan saracenokunaqa pacha intiruta unu lloqsimuymanta hina hunt'arqanku. “Mana tukukuq t'uqu kichasqa kaptin, qosñi huk lloqsirqan, intiypa uyanta pakaspa.” Kay rikch'achiyqa sinchi kachkan, Mahomaq yachachikuynin kay pachapa hawanpi mast'arikuspan imayna tutayachisqanta rikuchispa. Stephen Haskell, The Story of the Seer of Patmos, 164, 165.

Romaq historiampi chay hark'a pirqaqa iglesiatawan estadotawan t'aqachiq pirqami, domingo kamachiypi chinkachisqa. Romaq Persia patapi Pirricoq atipasqanmantaqa huknin capa kananmi, Nineve maqanakuyipi; imaraykuchus ñawpaqta huk Nineve maqanakuy karqan, chayqa Alpha-ta

rikuchispa, 627 watapi maqanakuytaq Omega-ta rikuchin. Chay maqanakuyqa 612 a.C. watapi karqan, yaqapas chunka iskayniyuq pachak watakuna chawpipi t'aqasqa hina. Chay maqanakuypi Asiriataq kimsa-manta huñusqa huk hatun huñunakuywan atipasqa karqan, hinaspan Asiria imperioq tukukuyninta señalan.

A. T. Jonesqa rimarin Ninivepa alfa maqanakuyninmanta:

«Asiria kamachikuypi imakuna mana allinmanta aswan mana allinmanmi rirqan, chaymi 612 a. C. watapi huk hatun hatarikuq kutimanta karqan, kikinkuna kimsa llaqtakunaqmanta, kay kutipiq Nabopolasar kikin pusasqa. Kayqa llapallanpi atipasqa karqan: Nínive llaqta thunísqa qutuman tukusqa karqan; hinaspan Asiriaq imperionnin kimsa hatun rakikuykunamanmi rakisqa karqan,—Mediaqa inti lloqsiy chinpapiwan ancha hanaq chinpapiwan hap'iq, Babiloniaqa Elamta hinallataq Éufrateswan Tigris mayukunaq pampankunata llapan wayq'ukunatapas hap'iq, Egiptoqa Éufrates mayu qhipa lado inti yaykuy chinpapi llapan llaqtata hap'iq. Kay Babiloniawan Mediawan huñunakuyq sello-ninqa karqan Mediaq reyninpa ususin Nabucodonosorwan, Nabopolasarpa churinwan, kasarakuynin. Asiria contra huñunakuypi paypa rakin ruwayninta hunt'aspanmi Faraón-neco, Egipto reynin, Asiria reyninpa contranpi llusqirqa Éufratespa qayllanpi Carquemispi maqanakunanpaq, chay pacha Judápa reynin Josías paywan maqanakunanpaq llusqispa, Meguido llaqtapi wañuchisqa karqan. Chaymantataq kay llapan inti yaykuy chinpapi suyu Egipto reyninman tupaq kaptin, atipayninwan chaskisqa chiqap kamachikuyninta rurashanpi, Judápa reynin kaymanta Josíaspa churin Salumta uraykachirqa, chaypa rantinpi Eliacimta Judápa reyninman churaykuspa, sutin Jehoiacimman tikrarqa, hinaspan hallp'api impuestotapas churarqa.» 1 Crónicas 3:15; 2 Reyes 23:31–35. A. T. Jones, Review and Herald, 15 de marzo de 1898.

Alfa maqanakuy Nínive llaqtapi, 612 a. C. watapi, Asiria imperyu tukukapun, hinallataq Bibliamanta profeciapi soqta qhapaq suyu domingo kamachiywan tukukuq hina. Chay maqanakuypi atipaqqa kinsa hukllachasqa huñuy karqan: Babilonia, Egipto, Media ima. Chay pacha awqanakuykunapi Rey Josíasqa Meguidopi wañun, chaywantaq Armagedón nisqapa rikch'ayninta churarin. Omega maqanakuy Nínive llaqtapi 627 watapi kaqtin, kimsay ñak'ariypa Islam nisqa cacharichisqa kachkan, Constitución ukhupi amparay perqa hurqusqaña kaptin, imaynachus Haskell Persia suyumanta qhawarirqa “hark'ay perqa” nisqa amparayta Persia atipaywan hurqusqata hina. Rey Josíasqa Meguidopi wañusqañmi reqsichin Nínivepa ñawpaq maqanakuyqa qhipa p'unchaykunapi iskay kaq maqanakuy kasqanta. Nínivepa iskay maqanakuykunamanta qhipa kaqnin, 627 watapi, llave muyurichisqa kaptin ukhu t'uqu kicharisqa kaqtin, chaymi qhipa p'unchaykunapi ñawpaq kaq, ñawpaq kaqqa qhipa kanqa nisqanrayku. Nínivepa ñawpaq maqanakuy, Asiriawan kinsa hukllachasqa huñu chawpipi kaq, Armagedónman pusamun. Iskay kaq Tutayaq Pachapa pacha qallarín Nínivepa maqanakuywan, tukukunpas Nínivepa maqanakuywan.

Pusaq p'ututuqpa chiqnisqa, Apocalipsis pusaqniyuq t'aqapi isqon kaqpa ñawpaq llaquy kasqa, chaymantataq ñawpaq puriqkuna yacharqanku Apocalipsis qillqapi ima pasajepas kaptin aswan sut'i historiapa qhawariynin kasqanta. Uriah Smith chay chiqaqta kayhinata rimarin:

hinaspa qhipa llakikuymanta sut'inchán. Ñawpaq llakikuypi huk willakuy rimakusqa, chaymi Islampa historiannintawan hinallataq pachak tawa chunka tawa waranqa sellakusqankupaq pacha ñawpaqman churan.

Hinaspata kamachisqa karqan mana allpapa qhuranta, mana ima q'umir kaqta, mana ima sach'atawan waqllinankupaqchu; aswanqa chay Diospa sellonta urkukunapi mana charisqa runakunallata. Chaykunamanpas qonnasqa karqan mana wañuchinankupaqchu, ichaqa phichqa killakunata ñak'ariychisqa kananpaq; hinaspa paykunapa ñak'ariyninqa karqan laqatuqpa nanachikuynin hina, runata k'irisqan pacha. Chay p'unchaykunapin runakuna wañuyta maskanqaku, ichaqa manan tarinqakuchu; wañuyta munanqaku, ichaqa wañuytas paykunamanta ayqenqa. Apocalipsis 9:4–6.

Manaraq llavita kichasqa kanman chay Nínive maqanakuypi — mayqinchus utqayllam hamuq domingo kamachiy kashan — pachak tawa chunka tawa waranqa runakunaqa ñam sellasqaña kanku. Chay domingo kamachiypi, llaqtakunapa chinkachiynin — mayqinchus Nashvillepa nina rumpukunawan qallarín — rikuchisqa kashan “phisqa killakuna” hina, maypi maqanakuy sinchita rawran, hinaspa iskay kaq papal yawar maytu qallarichisqa kan, pichqa kaq sellopi Ch'isi Pacha watakunapi wañuchisqa testigokunaman qosqa kutichiy hunt'akusqanman hina.

Hinaspa pisqa kaq sellota kicharirqanña, altarpa uranpi rikurqani Diospa siminrayku, hinallataq hap'isqanku testimoniurayku wañuchisqa runakunaq alman-kunata. Hinaspa hatun qapariyninwan waqyarirqanku, nispanku: “Hayk'aqkamataq, Apu, qhapaqchu cheqaqchu kanki, mana juzgankichu nitaq yawarniykuta kutichinkichu kay pachapi tiyaqkunaman?” Hinaspa sapa hukninkuman yuraq p'achakuna qosqa karqan; hinaspa paykunaman nisqa karqan, aswan pisi p'unchawraq samaykuchun, kamachimasinkupas, wawqinkupas, paykuna hina wañuchisqa kananpaq kaqkuna hunt'akunankukama. Apocalipsis 6:9–11.

Yana Pacha Edadpi wañusqa qhapaq testigokunaqa ñawpaq ayllumi, kunan pacha Romapa testigomanta wañuqkunata domingo kamachiy sasachakuy pachapi rikch'achiq. Chay sasachakuy manaraq chayamuptinmi pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna sellasqa kanku, chay sellakuy ruwaytaq 9/11-pi qallarirurqan, kimsay ñak'ariypa islam hamusqanwan, qhipa para ch'iqchisqanwan kуска. Ñawpaq Yana Pacha Edadpa testigomanta wañuqkunata papadota hayk'aq juzgasqa kananta tapukuptinku, paykunaman nisqa karqan iskay ñiqin ayllu wañuq testigokunam kanqa Yana Pacha Edad yapamanta kutichisqa kaptin; chaymi Nínive maqanakuypa llavinqa hunt'akunanpaq rikuchisqa, mana unaypaq hamuq domingo kamachiypi. Iskay ñiqin ayllu testigomanta wañuqkuna manaraq hunt'akuspa, pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna sellasqa kanku, hinaspa chay sellakuy pachaqa 9/11-pi qallarisqan, pichqa ñiqin sellopi reqsisqa kachkan; chaypi churakusqa rimanakuyqa Apocalipsis qillqapa suqta ñiqin kapitulumanta, versículo NUEVEmanta ONCEkama tarikusqanrayku, chayhina 9/11-wan sellakuypa qallariyninta tukukuynintawan señalaspa. Tukukuyninqa islampa chinkachisqa kayninta apamun, imaynachus Apocalipsis NUEVE, ONCEpi nisqa kasqanman hina, sellasqa kaqkunataq Danielpa kawsayninta hunt'achisqaña kanku, imaynachus Daniel NINE, ELEVENpi rikuchisqa kasqanman hina.

Kay qatiqasun kaykunata qhipa qillqapi.